

CSR

กับการกอบกู้วิกฤตการเงินโลก

CSR to tackling world financial crisis

หลังการประกาศล้มละลายของ Lehman Brothers สถาบันการเงินขนาดใหญ่ของสหรัฐอเมริกา ที่มีอายุยาวนานกว่า 160 ปี เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา หลังจากธนาคารกลางสหรัฐไม่สามารถเข้าไปช่วยเหลือและซื้อกิจการไว้ได้ ทำให้เกิดจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์โดมิโน (Domino Effect) ซึ่งส่งผลกระทบต่อ Bear Stearns, Fannie Mae, Freddie Mac และสถาบันการเงินชื่อดังของสหรัฐอเมริกาอีกหลายแห่ง ต้องประกาศขายกิจการในเวลาอันรวดเร็ว วิกฤตการเงินที่เกิดขึ้นในประเทศมหาอำนาจส่งผลกระทบในวงกว้าง และลุกลามจนเกิดเป็นวิกฤตเศรษฐกิจโลกที่ซับซ้อน เหตุการณ์ครั้งนี้ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร หรือสถาบันการเงินต่างๆ จะมีส่วนช่วยเยียวยา และแก้ไขปัญหาได้อย่างไร ยังคงเป็นคำถามที่ทุกฝ่ายต้องร่วมหาคำตอบไปพร้อมกัน

ด้วยตระหนักถึงวิกฤติที่เกิดขึ้น เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551 ณ ห้องประชุม 521 อาคารศศปฐศาลา สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เครือข่ายธุรกิจเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social Venture Network Asia, Thailand) ร่วมกับสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์ฯ ได้จัดสัมมนาในหัวข้อ “CSR กับวิกฤติการเงินโลก (เกิดขึ้นได้อย่างไร ผิดพลาดอย่างไร ใครต้องรับผิดชอบ)” โดยได้รับเกียรติจากคุณมนตรี ศรไพศาล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัทหลักทรัพย์กิมเอ็ง (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินมาร่วมบรรยาย คุณมนตรีกล่าวถึงสาเหตุของวิกฤติการเงินโลกว่า “หัวใจของปัญหา คือ Over Leverage การที่สถาบันการเงินขาดความรับผิดชอบต่อปล่อยหนี้ยอกอย่างหละหลวม ก่อให้เกิดหนี้ในปริมาณมาก เริ่มจากตลาดอสังหาริมทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อนหน้านี้มีผู้ซื้อบ้านเป็นจำนวนมาก เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่งผลให้ประชาชนหันมาซื้อบ้านเพื่อเก็งกำไร สถาบันการเงินต่างยอมอนุมัติเงินกู้ให้แก่ผู้ซื้อที่มีเงินไม่เพียงพอ หรือเครดิตไม่ดีให้มาซื้อบ้านได้ การขยายตัวของสินเชื่อซับไพร์ม (การปล่อยสินเชื่อให้กับลูกหนี้ที่มีประวัติการเงินไม่ดีทั้งสินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อบัตรเครดิต เป็นต้น) จึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว”

คุณมนตรีกล่าวเพิ่มเติมว่า ปัญหาซับไพร์มจะไม่ลุกลามจนกลายเป็นวิกฤติเศรษฐกิจโลกถ้าสถาบันทางการเงินมีความรับผิดชอบต่อ โดยตรวจสอบความเสี่ยงของผู้บริโภคก่อนที่จะปล่อยกู้ ทั่วความซับซ้อนในกระบวนการทางการเงินได้กลายเป็นช่องทางให้นักการเงินหัวใสในสถาบันการเงินต่างๆ แปลงสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เป็นทุน (Securitization) ซึ่งในครั้งหนึ่ง วอร์เรน บัฟเฟตต์ มหาเศรษฐีอันดับสองของโลก เคยกล่าวถึงตราสารทางการเงินที่ถูกซื้อเพื่อเก็งกำไรไว้ว่า “เป็นอาวุธทางการเงินที่มีอำนาจทำลายล้างอย่างมหาศาล” และ ณ ปัจจุบันก็เกิดขึ้นจริง เมื่อ Credit Default Swap (CDS) ผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความเสี่ยงสูงประเภทใหม่ได้ปรากฏขึ้นในสารบบของตราสาร และสถาบันการเงินทั่วโลกต่างนิยมนำออกมาซื้อขายเพื่อกระตุ้นให้ตลาดเครดิตฟื้นตัว ทว่าไม่เป็นเช่นนั้น ซึ่งคุณมนตรีได้อธิบายว่า “Credit Default Swap หรือ CDS เป็นตราสารอนุพันธ์ชนิดหนึ่ง ซึ่งเป็นการตกลงกันระหว่างผู้ออกตราสารและผู้ซื้อตราสารว่า ผู้ออกตราสารจะต้องจ่ายดอกเบี้ยให้ผู้ซื้อปีละร้อยละ 10 และผู้ซื้อตราสารสัญญาว่าจะจ่ายค่าชดเชยความเสียหายในกรณีที่เกิดการล้มละลาย หรือตกอยู่ในสถานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ผู้ซื้อกลับนำ Credit Default Swap ไปขายต่อให้กับบุคคลที่สาม (เช่น สถาบันการเงิน บริษัทประกันภัย นักลงทุน) โดยผู้ซื้อจะจ่ายดอกเบี้ยให้แก่บุคคลที่สามปีละร้อยละ 4 เพราะฉะนั้นผู้ซื้อจะได้กำไรปีละร้อยละ 6 ของมูลค่าตราสารทั้งหมด แต่ปัญหายังไม่จบแค่นั้น เมื่อผู้ออกตราสารไม่มีความสามารถในการชำระหนี้คืน

After Lehman Brothers, an over 160-year-old US Giant Investment bank, announced its bankruptcy on 15 September 2008, and the Federal Reserve was not able to save and buy out the business, domino effect was not thus be stemmed. Bear Stearns, Fannie Mae, Freddie Mac and other well-known American financial institutes were sold over a short period. The financial crisis of super power nation had been magnified a great deal, deepened, and become a complex worldwide crisis. How can corporate social responsibilities of organizations or financial institutes solve this crisis? To answer this question, every party concerned needs to find out.

Critically aware of this crisis, the Social Venture Network Asia in collaboration with Sasin Graduate Institute of Business Administration of Chulalongkorn University organized a seminar “CSR and world financial crisis (How did it happen? What’s gone wrong? And whose responsibility is it?) at the Meeting Room 521, Sasa Patasala Building, Sasin Graduate Institute of Business Administration of Chulalongkorn University on 3 November 2008. A financial expert, Mr. Montri Sormpaisal, Chief Executive Officer of Kim Eng Securities (Thailand) Public Company Limited was honorably invited to join a panel and pointed out a cause of the world financial crisis that “the key of the problem is over leverage. That is, the financial institutes’ irresponsibility in granting careless loans resulted in huge loans which started with mortgages of real estates in USA. There were a lot of home loan seekers due to low interest rates. As a result, many people bought homes for speculations and the financial institutes granted loan to home loan seekers who did not have sufficient money or had bad credit. The subprime (loan issue to loan seekers with troubled credit history including house mortgage, car mortgage and credit card) increased dramatically.”

Mr. Montri added that subprime problem would have not expanded if the creditors had been responsible in properly assessing the risk of the consumers prior to the loan issue. The complexity of financial process somehow opened a room to canny personnel in financial institutes to perform asset securitization. Once, Warren Buffet, the world’s second largest billionaire famously described those derivatives speculatively as “financial weapons of mass destruction.” This statement has turned true today due to the birth of Credit Default Swap (CDS), another type of derivative. Worldwide

สัญญาจะผลกำไรการใช้หนี้ทั้งหมดไปยังบุคคลที่สาม ซึ่งถ้าบุคคลที่สามไม่มีความสามารถในการใช้หนี้คืนได้ ก็ต้องขายกิจการให้แก่สถาบันทางการเงินที่มีสภาพคล่องทางการเงินที่ดีกว่า หรือประกาศล้มละลายและปิดบริษัทไป ซึ่งเท่าที่ผ่านมา ตราสารประเภทนี้ไม่ได้กำหนดให้ต้องมีการถือสินทรัพย์กันจริงๆ อีกทั้งไม่ได้ปรับเกณฑ์กำกับดูแลตลาด CDS ให้เหมาะสมกับสถานการณ์วิกฤติการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ CDS จึงถูกนำไปใช้ในเชิงเก็งกำไรกันอย่างกว้างขวาง”

แม้ประเทศไทยยังไม่มีตลาดในการค้าขายตราสารประเภทนี้ แต่ในอนาคตยังเป็นเรื่องที่สถาบันทางการเงินต้องเฝ้าระวัง และวางนโยบายในการกำกับดูแลกิจการอย่างรัดกุม ซึ่งคุณมนตรีได้ให้ความเห็นว่า “สถาบันทางการเงินทั่วโลกควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมในหลายส่วนด้วยกัน **ประการแรก**จะต้องดูแลให้หนี้ต่อทุนไม่มากเกินไปจนเกิดปัญหา Over Leverage **ประการที่สอง** มีความเข้าใจเกี่ยวกับตราสารที่มีนวัตกรรมที่เข้าใจยาก โดยบริหารความเสี่ยงให้เหมาะสม และสอดคล้องต่อสถานะทางการเงินของลูกค้า **ประการที่สาม**พยายามอย่าปล่อยนโยบายให้ดอกเบี้ยต่ำนานเกินไป นั่นคือสาเหตุที่ทำให้ลูกโป่งพองตัวอย่างรวดเร็ว **ประการที่สี่**มีหลักในการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายดำเนินธุรกิจร่วมกันอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน **ประการสุดท้าย**อย่าให้เกิดการแข่งขันที่มากเกินไป เพราะการแข่งขันนำไปสู่ความโลภที่ไม่จบสิ้น” นอกจากนี้ คุณมนตรียังได้กล่าวถึงท้ายว่า “ถือเป็นความโชคดีของประเทศไทยที่มีภูมิคุ้มกันอันยิ่งใหญ่ คือ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ใช้หลักทางสายกลางในการพัฒนาเศรษฐกิจ ธนาकारไม่ปล่อยกู้เกินตัว ผู้กู้ก็ไม่กู้เงินเกินตัว ประกอบกับบทเรียนจากวิกฤติฟองสบู่เมื่อครั้ง พ.ศ. 2540 เราจึงเป็นโดมิโนตัวที่ถูกหยิบออกมาวางไว้นอกแถว ไม่ได้ล้มไปกับวิกฤติในครั้งนี้”

ฉะนั้น การแก้ปัญหาวิกฤติการเงินโลกที่เกิดขึ้น คงไม่ใช่หน้าที่ของคนใดคนหนึ่งเท่านั้น หากเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่ทุกสถาบันการเงินต้องมีส่วนร่วม คำนี้ถึงหลักกำกับดูแลกิจการที่ดี มีการดำเนินงานอย่างเปิดเผย โปร่งใส สร้างความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย กอบกู้เศรษฐกิจโลกให้ฟื้นตัวอีกครั้ง เพื่อให้ทุกภาคส่วนทางการเงินเติบโตร่วมกันอย่างยั่งยืน

financial institutes often sell CDS to stimulate the credit market. However, it has not always rendered the said result as Mr. Montri explained “Credit Default Swap or CDS, is a type of derivative of which the buyer and the sellers of the CDS agree in payments.

Namely, the sellers agree to pay 10 per cent interest per year to the buyers and the sellers agree to provide insurance for losses on securities in the event of a bankruptcy or default. But the buyers can resell CDS to third party such as financial institutes, insurance companies and investors and pay 4 per cent interest per year to those parties. Therefore, the buyers will receive a profit of 6 per cent of the total value of derivative per year. The problem nevertheless still goes on as the sellers fail to pay debt. Then the third party will be liable to pay all debt according to swap contract. If the third party is unable to pay, it thus has to sell business to the financial agencies which has more liquidity or stronger financial position or else announce bankruptcy or closure. So far, there is no requirement to actually hold any asset for CDS, in addition, the regulations to oversee CDS has not been modified to respond the financial crisis. Therefore, CDS are being widely used for speculations.

Although in Thailand, there is not yet CDS derivative, the financial institute must keep abreast with this kind as well as adopt a stringent set of practice. Mr. Montri elaborated that “worldwide financial institutes should have good corporate responsibilities in many parts. **First**, they should not allow too high debt per equity ratio which will result in over leverage. **Second**, there is a need to have a good grasp of understanding of newly innovative derivative which is hard to understand. Careful risk control to suit the financial status of customers is required. **Third**, they should not keep a low-interest rate policy for too long which will accelerate “the growing balloon”. **Fourth**, the company should have corporate governance policy to allow all stakeholders to conduct business mutually and efficiently. **Last**, over competition is not encouraged because it always leads to never-ending greed.” Mr. Montri concluded that “it is fortunate that Thailand is blessed with a great immune, “Sustainability philosophy” from His Majesty the King which stresses the middle path in economy development. The banks should not offer too much loan and the loan seekers should not ask too much loan either. The “soap bubble” lesson in 1997 taught us well. That is why we are not a part in the domino and affected by this crisis.”

The task in solving world financial crisis is not a responsibility of only one person but actually of all. Namely it relies on corporate social responsibility of every financial institute. They must take into account corporate governance, transparent conduct, and fair treatment to every party which will strengthen world financial position afresh in order to enable all financial sectors to grow together in a sustainable way.